

Euroopan
komissio

Sosiaaliturvaoikeudet

Italiassa

Tämän oppaan tiedot on koottu ja päivitetty tiiviissä yhteistyössä sosiaaliturvan keskinäisen tietojärjestelmän (MISSOC) kansallisten yhteyshenkilöiden kanssa.

Lisätietoja MISSOC-verkostosta on sivulla

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=815>

Tässä oppaassa kuvaillaan yleisesti kunkin maan sosiaaliturvajärjestelmää. Lisätietoja saa muista MISSOCin julkaisuista, jotka kaikki löytyvät edellä mainitusta linkistä. Voit myös ottaa yhteyttä tämän oppaan liitteessä I lueteltuihin toimivaltaisiin viranomaisiin ja laitoksiin.

Euroopan komission ja kenenkään sen puolesta toimivan henkilön ei voida katsoa olevan vastuussa tämän julkaisun sisältämien tietojen mahdollisesta käytöstä.

SISÄLLYSLUETTELO

I luku: Johdanto, järjestäminen ja rahoitus.....	4
Johdanto	4
Sosiaaliturvan järjestäminen	5
Rahoitus	5
II luku: Terveystenhoito.....	8
Terveystenhoidon saamisen edellytykset	8
Mitä järjestelmä kattaa?	8
Hoidon saaminen	9
III luku: Sairausetuudet	11
Sairausetuuksien saamisen edellytykset	11
Mitä järjestelmä kattaa?	11
Sairauspäivärahan saaminen.....	11
IV luku: Äitiys- ja isyysetuudet.....	12
Äitiys- ja isyysetuuksien saamisen edellytykset	12
Mitä järjestelmä kattaa?	12
Äitiys- ja isyysetuuksien saaminen.....	13
Luku V: Työkyvyttömyysetuudet	14
Työkyvyttömyysetuuksien saamisen edellytykset.....	14
Mitä järjestelmä kattaa?	14
Työkyvyttömyysetuuksien saaminen	15
Luku VI: Vanhuuseläkkeet ja -etuudet	16
Vanhuusetuuksien saamisen edellytykset.....	16
Mitä järjestelmä kattaa?	17
Vanhuusetuuksien saaminen	18
VII luku: Eloonjääneiden etuudet.....	19
Eloonjääneiden etuuksien saamisen edellytykset.....	19
Mitä järjestelmä kattaa?	19
Eloonjääneiden etuuksien saaminen	19
VIII luku: Työtapaturma- ja ammattitautietuudet	20
Työtapaturma- ja ammattitautietuuksien saamisen edellytykset	20
Mitä järjestelmä kattaa?	20
Työtapaturma- ja ammattitautietuuksien saaminen.....	22
IX luku: Perhe-etuudet.....	23
Perhe-etuuksien saamisen edellytykset.....	23
Mitä järjestelmä kattaa?	23
Perhe-etuuksien saaminen	23
X luku: Työttömyys	24
Työttömyysetuuksien saamisen edellytykset	24
Mitä järjestelmä kattaa?	24
Työttömyysetuuksien saaminen	26
XI luku: Vähimmäistoimeentulo.....	27
Vähimmäistoimeentuloetuuksien saamisen edellytykset.....	27
Mitä järjestelmä kattaa?	27
Vähimmäistoimeentuloetuuksien saaminen	27
XII luku: Pitkäaikaishoito	28
Pitkäaikaishoidon saamisen edellytykset	28
Mitä järjestelmä kattaa?	28
Pitkäaikaishoidon saaminen.....	29
Liite: Sosiaaliturvalaitosten yhteystiedot ja hyödyllisiä Internet-osoitteita	30

I luku: Johdanto, järjestäminen ja rahoitus

Johdanto

Italian lainsäädäntöön sisältyy sosiaaliturvaetuuksia vanhuksille, työkyvyttömille, leskille ja orvoille, sairaille, työttömille, varhaiseläkeläisille, perheille sekä äideille ja isille. Lisäksi on saatavilla työtapaturmiin ja ammattitauteihin liittyviä etuuksia.

Sosiaaliturvavakuutus on pakollinen kaikille työntekijöille, jotka tekevät ansiotyötä Italian valtion alueella.

Sekä yksityisen sektorin työntekijöiden että itsenäisten ammatinharjoittajien on ilmoitettava **pakolliseen yleiseen vakuutusjärjestelmään** (AGO, *Assicurazione Generale Obbligatoria*).

Useimmat edellä mainituista, pakollisen yleisen vakuutusjärjestelmän hallinnoimista etuuksista voidaan myöntää seuraaville työntekijäryhmille: yksityisen sektorin työntekijät, itsenäiset ammatinharjoittajat (kuten liikkeenharjoittajat, käsityöläiset, vuokratilajelijät ja maanviljelijät) sekä epätyypillisissä työsuhteissa olevat työntekijät (*parasubordinati*), jotka kaikki kuuluvat kansallinen sosiaalivakuutuslaitoksen (**INPS**) alaisuuteen. Valtion virkamiehet, jotka olivat tähän saakka järjestäytyneet aiemman INPDAP:in alaisuuteen, sekä liike-elämän palveluksessa olevat ja urheilijat, jotka olivat tähän asti järjestäytyneet aiemman ENPALS:in alaisuuteen, ovat tammikuusta 2012 alkaen INPS:n alaisuudessa. Tämän lisäksi INPS hallinnoi myös useita sosiaaliturvarahastoja, jotka koskevat tiettyjä työntekijäryhmiä: tällaisia ovat esimerkiksi rautatie- ja raitiovaunutyöntekijät, vero-, lupa- ja puhelinalan työntekijät, yksityisten kaasuyhtiöiden työntekijät, papit ja siviili-ilmailualan lentohenkilökunta.

Eräillä muillakin työntekijäryhmillä on omia eläkejärjestelmiään ja -kassojaan, jotka keräävät maksuja ja myöntävät etuuksia. Näitä ryhmiä ovat muun muassa toimittajat (**INPGI**),) sekä ammatinharjoittajat, kuten juristit, lääkärit, insinöörit ja arkkitehdit, jotka kuuluvat kaikki omiin erityisjärjestelmiinsä tai eläkekassoihinsa.

Kansallinen työtapaturmavakuutuslaitos **INAIL**, joka rahoitetaan työnantajamaksuilla, tarjoaa turvaa työntekijöille ammattitauti- ja työtapaturmatilanteissa sekä silloin, jos työntekijä menehtyy työssään. INAIL myöntää sekä tilapäisiä etuuksia että elinikäisiä etuuksia (kun kyseessä on pysyvä työkyvyttömyys) ja kuolemantapauksen johdosta maksettavia avustuksia.

Järjestelmään sisältyy myös tarveharkintaisia, tuloja täydentäviä etuuksia sekä pitkäaikaishoitoa koskevia etuuksia perheille ja vähävaraisille vanhuksille, pienituloisille ja vammaisille. Nämä sosiaalietuudet rahoitetaan verovaroin, ja niiden maksamisesta huolehtivat INPS ja toimivaltaiset kunnat.

Terveystenhoitoa koskevat luontaisetuet myöntää kansallinen terveystalutus (*Servizio Sanitario Nazionale*), joka rahoitetaan verovaroin ja jota hallinnoidaan alueellisesti.

Koska INPS:n hallinnoiman pakollisen yleisen vakuutusjärjestelmän piiriin kuuluu lähes 90 % koko Italian sosiaaliturvalainsäädännön mukaisesti vakuutetusta

väestöstä, jäljempänä keskitytään erityisesti kyseisen järjestelmän keskeisiin toimintoihin. Muistakin järjestelmistä kerrotaan pääpiirteittäin. Tarkempia tietoja saa kyseisten laitosten verkkosivuilta.

Sosiaaliturvan järjestäminen

Edellä mainitut sosiaaliturvalaitokset ja ammatinharjoittajien eläkekassat huolehtivat kaikki sekä maksujen keräämisestä että etuuksien myöntämisestä. Sosiaaliturvamääräysten täytäntöönpanijoina ne toimivat toimivaltaisten ministeriöiden ohjauksessa ja valvonnassa: näitä ovat työllisyysasioista ja sosiaalipolitiikasta vastaava ministeriö (*Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali*), valtiovarainministeriö (*Ministero dell'Economia e Finanza*) ja terveysministeriö (*Ministero della Salute*).

Eryteisesti terveydenhuoltoon ja sairaanhoitoon liittyvät luontoisetuudet kuuluvat terveysministeriön (*Ministero della Salute*) toimialaan. Se hallinnoi resursseja ja huolehtii niiden kohdentamisesta alueellisille ja kunnallisille yksiköille, jotka vastaavat terveydenhuoltopalveluiden tarjoamisesta paikallisissa terveyskeskuksissa (*Aziende Sanitarie Locali*), niin että vähimmäisetuudet eli keskeiset terveydenhuollon standardit tai tasot (*livelli essenziali di assistenza, LEA*) täyttyvät.

Rahoitus

Italian sosiaaliturvajärjestelmä rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden kansallisilla vakuutusmaksuilla sekä yleisillä verotuloilla.

Liittyminen pakolliseen sosiaaliturvajärjestelmään

Työsuhteessa olevan työntekijän työnantaja huolehtii kaikista tarpeellisista muodollisuuksista. Itsenäisen ammatinharjoittajan on itse ilmoitettava toimivaltaiseen sosiaaliturvalaitokseen.

Pakolliset vakuutusmaksut

Palkansaajien vakuutusmaksujen määrä on lakimääräinen prosenttiosuus kunkin palkkajakson ansiosta. Osuus vaihtelee yrityksen toimialan mukaan (esimerkiksi teollisuus, kauppa, käsityö, pankki ja vakuutus) sekä muun muassa työntekijöiden pätevyuden ja lukumäärän sekä yrityksen sijainnin mukaan.

Vakuutusmaksujen perustana olevaa palkkaa määritettäessä mukaan lasketaan kaikki työntekijän rahana tai luontoisuuksina työnantajalta työsuhteen perusteella saamat bruttoansiot. Poikkeuksista on säädetty erikseen laissa. Kokonaisansio (tunti-, päivä- tai kuukausikohtainen työsuhteesta riippuen) ei saa jäädä työntekijän ansioluokan mukaista vähimmäismäärää alhaisemmaksi. Työnantaja suorittaa sekä omat maksunsa että työntekijän osuuden toimivaltaiselle sosiaalivakuutuslaitokselle. Vakuutusmaksut maksetaan yleensä kuukausittain.

Itsenäisten ammatinharjoittajien vakuutusmaksut lasketaan kaikkien henkilökohtaisessa tuloverotuksessa (IRPEF) sinä vuonna ilmoitettujen tulojen perusteella, jota vakuutusmaksut koskevat. Tiettyihin itsenäisten ammatinharjoittajien ryhmiin sovelletaan erityisiä säännöksiä: näitä ovat itsenäisen ammatinharjoittajan perheenjäsenet, jotka osallistuvat aktiivisesti ansiotoimintaan (jos he ovat alle 21-vuotiaita, vakuutusmaksu on tavallista pienempi); maanviljelijät, vuokratilajelijät ja

pienviljelijät (jotka maksavat vakuutusmaksuja tietyn osuuden keskimääräisestä verotettavasta tulostaan, joka määritetään vuosittain lailla).

Vapaaehtoiset vakuutusmaksut

Jos vakuutettu keskeyttää tai lopettaa palkkatyön tekemisen tai itsenäisen ammatinharjoittamisen, hän voi säilyttää eläkeoikeutensa tai kartuttaa niitä maksamalla sosiaalivakuutusmaksuja vapaaehtoisesti; nämä maksut on laissa rinnastettu pakollisiin vakuutusmaksuihin. Vapaaehtoisia vakuutusmaksuja voivat maksaa vakuutetut, jotka ovat maksaneet työhön perustuvia vakuutusmaksuja vähintään viisi vuotta koko työelämänsä aikana tai kolme vuotta vapaaehtoista vakuutusta tai vapaaehtoisesti jatkettavaa vakuutusta koskevaa hakemusta edeltävien viiden vuoden aikana. Tietyiltä työntekijäryhmiltä (kausityöntekijät, osa-aikaiset työntekijät ja "*parasubordinati*" eli näennäisesti itsenäiset ammatinharjoittajat) edellytetään, että vakuutusmaksuja on maksettu vähintään yhdeltä vuodelta hakemusta edeltävien viiden vuoden aikana. Vakuutusmaksuja koskevat edellytykset voidaan täyttää laskemalla yhteen työntekijänä ja itsenäisenä ammatinharjoittajana maksetut vakuutusmaksut. Epätyypillisissä työsuhteissa olevat (*parasubordinati*) voivat saada jatkaa vakuutusmaksujen maksamista omaan eläkekassansa vapaaehtoisesti (*gestione separata*, erillisjärjestelmä, millä tarkoitetaan sitä, että siihen sovelletaan erillisiä ehtoja) kausilta, jolloin he eivät harjoita mitään ansiotoimintaa.

Vapaaehtoisia vakuutusmaksuja vakuutuskuukausien kartuttamiseksi voidaan maksaa myös seuraavissa tapauksissa:

- vanhempainvapaa (vanhemmat, jotka ovat lopettaneet työnteon hoitaakseen 3–8-vuotiasta lastaan),
- sairaan lapsen hoitovapaa (vanhemmat, joiden on jätävä kotiin hoitamaan sairasta lastaan).

Vakuutusmaksun suuruus määritetään maksuoikeuden myöntämistä edeltävän vuoden keskimääräisen tulon perusteella. Maksun vähimmäismäärä on kuitenkin 40 % kunkin vuoden 1. päivänä tammikuuta laissa säädetystä vähimmäiseläkkeestä. Määrättyä maksuluokkaa alempien maksujen suorittaminen johtaa vakuutetulle kertyvien viikkomaksujen suhteelliseen alenemiseen.

Vakuutusmaksut maksetaan neljännesvuosittain.

Vakuutusmaksut vakuutusturvan ulkopuolisten kausien kattamiseksi

Tietyissä tapauksissa henkilö voi suorittaa maksuja "lunastaakseen" vakuutusturvan ulkopuolelle jääneitä kausia. Tällaisia kausia voivat olla esimerkiksi yliopisto-opiskelu ja työskentely ulkomailla sellaisissa maissa, joiden kanssa Italia ei ole tehnyt sosiaaliturvasopimusta. Jos henkilö on jo maksanut vakuutusmaksuja viiden vuoden ajan, hän voi lunastaa täydentävillä maksuilla vakuutusturvaa kausilta, jolloin hän ei ollut vakuutuksen piirissä lapsenhoidon tai työkyvyttömästä perheenjäsenestä huolehtimisen vuoksi.

Suoritetuiksi katsotut vakuutusmaksut

Joissain tapauksissa vakuutusmaksut voidaan katsoa suoritetuiksi, vaikka niitä ei olisikaan tosiasiaassa maksettu. Suoritetuiksi katsotut vakuutusmaksut voidaan ottaa huomioon sekä etuuksia haettaessa että etuuden määrän kartuttamisessa. Sairauskausia ja työttömyyskausia, joiden aikana henkilölle maksettiin jotakin etuutta,

ei kuitenkaan voida huomioida varhaiseläkkeen edellytyksenä olevien kausien kerryttämiseksi. Suoritetuiksi katsottuja vakuutusmaksuja kertyy seuraavin perustein:

- asepalvelus ja liikkuvuus
- poliittinen tai rotuun perustuva vaino
- ammattitauti tai työtapaturma
- työttömyys, sairaus, tuberkuloosi, raskaus ja synnytys sekä vanhempainloma
- luonnonkatastrofit
- vakuutusmaksujen täydentäminen työntekijöillä, joiden työkyky on alentunut, ja vakavasti vammaisen perheenjäsenen avustaminen
- solidaarisuussopimus, vapaaehtoinen verenluovutus, määräaikainen poissaolo julkisten tai ammattiyhdistystehtävien vuoksi sekä yhteiskunnallisesti merkittävä tai yleishyödyllinen työ.

II luku: Terveystenhoito

Terveystenhoidon saamisen edellytykset

Julkinen terveystenhoito perustuu asuinpaikkaan. Terveystenhoitopalveluihin on oikeus henkilöillä, jotka ovat ilmoittautuneet asuinpaikkakuntansa terveystakeskukseen (*Azienda sanitaria locale*), sekä henkilöillä, jotka ovat oikeutettuja niihin voimassa olevan kansallisen ja yhteisön lainsäädännön perusteella. Kaikilla Italiassa asuvilla Italian kansalaisilla sekä Italiassa työskentelevillä muiden jäsenvaltion terveystenhoito- tai sairausvakuutusjärjestelmään kuuluvilla henkilöillä ja heidän huollettavilla perheenjäsenillään on oikeus terveystenhoitoon.

Mitä järjestelmä kattaa?

Vakuutettu voi saada hoidon ja lääkkeet maksutta paikallisesta terveystakeskuksesta tai sosiaaliturvan taksoja noudattavalta lääkäriltä tai apteekkarilta. Joskus vakuutetun on kuitenkin maksettava saamiensa etuuksien kustannukset, jotka korvataan jälkikäteen.

Useimmat lääkkeet on lueteltu lääkevalmisteluettelossa, jossa lääkkeet on jaettu kahteen ryhmään. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat lääkkeet ovat maksuttomia. Tällaisia ovat hätätapauksissa käytettävät lääkkeet ja vaarallisten tautien sekä invalidisoivien sairauksien ja pitkäaikaissairauksien hoitoon tarkoitettut lääkkeet. Toisen ryhmän lääkkeiden hinnasta vakuutettu maksaa itse osan apteekissa oston yhteydessä. Kustakin lääkärin kirjoittamasta reseptistä peritään tietty maksu, jota ei korvata. Jos lääkärin määräämä lääke ei sisälly lääkevalmisteluetteloon, potilas maksaa lääkkeen koko hinnan.

Vakuutettu maksaa tietyn omavastuuosuuden diagnostisista tutkimuksista ja laboratoriotutkimuksista. Sairaalahoido on maksutonta sairaaloissa ja kansallisen terveystenhoitojärjestelmän (*Servizio sanitario nazionale, SSN*) kanssa sopimuksen tehneillä yksityisklinikoilla. Sairaalahoidoa varten tarvitaan lääkärin lähete hätätapauksia lukuun ottamatta. Terveystenhoitojärjestelmän kanssa sopimuksen tehneessä laitoksessa annettavaan hoitoon tarvitaan asuinpaikan terveystakeskusten etukäteen antama lupa. Sairaalahoido on maksutonta. Jos potilas haluaa erityismukavuuksia, kuten yksityishuoneen, puhelimen tai television, hän maksaa itse niiden kustannukset.

Mitä erityisesti raskauteen ja synnytykseen liittyviin luontoisuuksiin tulee, yleistä raskausajan terveystenhoitoa (kaikki hedelmöitymistä ja synnytystä edeltävät analyysit mukaan luettuina) annetaan suoraan ja maksutta paikallisissa terveystakeskuksissa. Kansalliseen terveystenhoitojärjestelmään (SSN) kuuluva kättilö voi myös tehdä kotikäyntejä. Elleivät perheen tulot ylitä tiettyä laissa säädettyä määrää vuodessa, äidin ja enintään kuusivuotiaiden lasten lääkärikäynnit ja laboratoriotutkimukset ovat myös maksuttomia.

Vakuutetuille taataan koko valtion alueella sairaanhoitoetuuksien yhtenäinen vähimmäistaso. Monilla Italian alueilla on kuitenkin laaja itsemääräämisoikeus terveystenhoidon alalla, minkä vuoksi eri alueiden sairaanhoito-, lääke- ja lisäetuuksien maksamisen edellytyksissä ja muodollisuuksissa voi olla pieniä alueellisia eroja.

Vakuutettujen käytettävissä olevia terveystenhoitopalveluja ovat muun muassa

- yleislääkärin vastaanotollaan tai potilaan kotona antama hoito
- lastenlääkärin, synnytyslääkärin ja gynekologin antama hoito
- erikoislääkärin (hammaslääkäri mukaan lukien) antama hoito julkisissa tai kansallisen terveydenhoitojärjestelmän kanssa sopimuksen tehneissä yksityisissä hoitolaitoksissa
- sairaalahoito (synnytys mukaan lukien) julkisissa laitoksissa (esimerkiksi sairaaloissa ja klinikoilla) tai kansallisen terveydenhoitojärjestelmän kanssa sopimuksen tehneissä yksityisissä hoitolaitoksissa
- kansallisen terveydenhoitojärjestelmän palveluksessa työskentelevän tai järjestelmän valtuuttaman yleislääkärin tai erikoislääkärin määräämät lääkkeet ja muut lääkevalmisteet.

Tuberkuloosipotilaiden etuudet

Tuberkuloosipotilaat kuuluvat erityisjärjestelmän piiriin. Heidät on vakuutettu myös sairaus- ja äitiysvakuutusjärjestelmässä. Erityisjärjestelmä kattaa sairaanhoidon ja rahaetuuksia. Tuberkuloosia sairastavilla työntekijöillä ja heidän perheenjäsenillään on oikeus tiettyihin rahaetuuksiin, mikäli vakuutettu on maksanut vakuutusmaksuja vähintään yhden vuoden ajan työuransa aikana.

Lisäetuudet

Kansallinen terveydenhoitojärjestelmä tarjoaa tiettyjä lisäetuuksia. Lisäetuudet ovat tavallisesti välillisiä etuuksia, joiden kustannukset korvataan vain osittain. Lastenlääkärin palvelut maksetaan 12-vuotiaaksi asti. Muita etuuksia ovat kylpylähoidot, ortopediset erityishoidot ja proteesit sekä erityislaitteilla tehtäviin tutkimuksiin liittyvät etuudet. Lisäetuuksien saamiseksi vakuutetun on jätettävä asuinpaikkansa terveyskeskukseen hakemus, jonka liitteenä on hoitavan lääkärin lausunto.

Hoidon saaminen

Yleistä sairaanhoitoa tarjoavat paikalliset terveyskeskukset (*Azienda sanitaria locale*). Ne ovat osa kansallista terveydenhoitojärjestelmää (*Servizio Sanitario Nazionale, SSN*).

Kansalliseen terveydenhoitojärjestelmään on ilmoitauduttava paikallisessa terveyskeskuksessa; ilmoittautumisen jälkeen vakuutetulle myönnetään sairausvakuutuskortti (*Tessera Sanitaria*). Palkansaajat ja itsenäiset ammatinharjoittajat voivat ilmoittautua heti maksettuaan vakuutusmaksut kansalliselle vakuutusjärjestelmälle. Ilmoittautumisen jälkeen vakuutetun on valittava hoitava lääkäri kansallisen terveydenhoitojärjestelmän kanssa sopimuksen tehneiden paikallisten lääkärin luettelosta. Yleissairaanhoitoa saa menemällä suoraan paikallisessa terveyskeskuksessa toimivan kansallisen terveydenhoitojärjestelmän sopimuslääkärin vastaanotolle tai muuhun kansallisen terveydenhoitojärjestelmän kanssa sopimuksen tehneeseen hoitolaitokseen.

Vakuutetun tulee kääntyä valitsemansa lääkärin tai tämän poissa ollessa nimetyn sijaisen, puoleen. Kun vakuutettu on tilapäisesti poissa asuin- tai oleskelupaikkakunnaltaan, hän voi kiireellisessä tapauksessa kääntyä kenen tahansa terveydenhoitojärjestelmän sopimuslääkärin puoleen. Tällöin hänen on kuitenkin itse maksettava hoidon kustannukset, jotka korvataan jälkepäin määritetyn taksarajan

---

mukaisesti. Öisin, sunnuntaisin ja pyhäpäivisin on päivystys kiireellisten tapausten varalta.

Vakuutetun on asuinpaikkaa vaihtaessaan rekisteröidyttävä uuden asuinpaikkakuntansa terveyskeskukseen. Merenkulun ja siviili-ilmailun alan työntekijöiden sairaanhoitoetuuksien hallinnoinnista huolehtii Italian terveysministeriön erityinen toimisto (*Ufficio di sanità marittima ed aerea*).

Paikalliset terveyskeskukset ja niiden yhteystiedot on lueteltu terveysasioista vastaavan ministeriön verkkosivustolla osoitteessa <http://www.salute.gov.it/infoSalute/infoSaluteHome.jsp>

III luku: Sairausetuudet

Sairausetuuksien saamisen edellytykset

Sairauspäivärahaa maksetaan sairauden vuoksi menetetyn palkan korvaamiseksi. Sairauspäivärahaa maksetaan työntekijöille sairaustapauksissa neljännessä sairauspäivästä alkaen; kolmelta ensimmäiseltä sairauspäivältä maksetaan päivärahaa vain sairauden uusiutuessa. Sitä maksetaan kalenterivuoden aikana enintään 180 päivän ajan. Määräaikaisessa työsuhteessa oleviin työntekijöihin sovelletaan erilaisia kriteerejä.

Mitä järjestelmä kattaa?

Työnantaja maksaa sairauspäivärahan suoraan, ja se vähennetään kansalliselle sosiaaliturvalaitokselle (*Istituto Nazionale della Previdenza Sociale, INPS*) suoritettavista sosiaalivakuutusmaksuista. Tiettyjen työntekijäryhmien kohdalla menettely on poikkeuksellinen. Etuuden määrä on tavallisesti 50 % palkasta ensimmäisten 20 sairauspäivän aikana ja 66,66 % 21. sairauspäivästä alkaen.

Tuberkuloosipotilaisiin ei sovelleta hoidon aikana aikarajaa. Parantolajakson jälkeen maksettavalle avustukselle ja hoitoavustukselle on kuitenkin asetettu kahden vuoden enimmäisraja (uusittavissa kahden vuoden välein).

Sairauspäivärahan saaminen

Lääkäri lähettää todistuksen INPS:lle sähköisesti ja antaa siitä jäljennöksen työntekijälle. Työnantaja saa tietoja työntekijän ennusteesta ainoastaan kirjautumalla järjestelmään omalla PIN-koodillaan.

Jos työstä poissaolo todetaan tarkastuskäynnin yhteydessä perusteettomaksi, sairauspäivärahaa menetetään enintään kymmeneltä päivältä. Lisäksi sairauspäivärahaa alennetaan 50 prosentilla seuraavan työstä poissaolon osalta. Jos todistus sairaudesta toimitetaan myöhässä, sairauspäivärahaa ei makseta myöhästymispäiviltä.

IV luku: Äitiys- ja isyysetuudet

Äitiys- ja isyysetuuksien saamisen edellytykset

Työssäkävyyllä naisilla – tai isillä, mikäli tilanne niin edellyttää (katso jäljempänä) – on lain mukaan velvollisuus/oikeus maksettuun viiden kuukauden äitiysvapaaseen (tai isyysvapaaseen) ennen synnytystä ja sen jälkeen.

Mitä järjestelmä kattaa?

Äitiysetuudet kattavat yleensä palkallisen vapaan, johon raskaana olevilla työntekijöillä on oikeus. Itse asiassa heillä on velvollisuus olla äitiyslomalla kaksi kuukautta ennen laskettua aikaa ja kolme kuukautta synnytyksen jälkeen. Vaihtoehtoisesti äiti voi päättää jäädä äitiysvapaalle kuukautta ennen synnytystä ja olla poissa töistä neljä kuukautta synnytyksen jälkeen edellyttäen, että hänen lääkärinsä antaa tähän suostumuksensa. Päivärahaa maksetaan äidin sijaan isälle jotka huolehtivat lapsesta äidin sijasta (esimerkiksi äidin kuoltua, sairastuttua vakavasti tai hylättyä lapsen). Naispuolisten itsenäisten ammatinharjoittajien sekä INPS:n erilliseen eläkejärjestelmään kuuluvien epätyypillisten, määräaikaisten työntekijöiden ei tarvitse lopettaa työntekoa.

Äitiyspäivärahaa maksetaan myös työntekijöille, jotka ovat adoptoineet lapsen tai toimivat alle kuusi vuotiaan lapsen sijaisvanhempina, enintään kolmen kuukauden ajan (kansainvälisen adoption ja sitä edeltävän sijoituksen yhteydessä vastaava ikäraja on 18 vuotta).

Pakollisen äitiysloman aikana päiväraha on 80 % palkasta. INPS maksaa myös naispuolisille itsenäisille ammatinharjoittajille (maanviljelijöille, vuokraviljelijöille, liikkeenharjoittajille ja kauppiaille) suoraa äitiyspäivärahaa kahdelta kuukaudelta ennen synnytyksen laskettua aikaa ja kolmelta kuukaudelta todellisen synnytyspäivän jälkeen.

Edellä sanotut etuudet maksaa yleensä suoraan työnantaja, ja ne vähennetään määristä, jotka kansalliselle sosiaaliturvalaitokselle (*Istituto Nazionale della Previdenza Sociale, INPS*) on maksettava sosiaaliturvamaksuina.

Vanhempainvapaa merkitsee sitä, että molemmilla palkallisina työntekijöinä toimiville vanhemmilla on lapsen ensimmäisten kahdeksan elinvuoden aikana oikeus olla poissa töistä, jopa samanaikaisesti, korkeintaan 11 kuukauden ajan. Tämä koskee myös adoptio- ja sijaisvanhempia. Isä voi pitää lomaa myös pakollisen äitiysloman tai äidin imetysvapaan aikana.

Myös itsenäiset ammatinharjoittajat voivat pitää äitiyslomaa, mutta vain enintään kolme kuukautta lapsen ensimmäisen elinvuoden aikana. Työntekoa on lopetettava loman ajaksi. Vanhempainvapaan ajalta maksetaan päivärahaa, joka on 30 % työntekijän palkasta tai alan ohjepalkasta, maksetaan vanhemmille enintään kuuden kuukauden ajan lapsen kolmen ensimmäisen elinvuoden aikana (adoptio- ja sijoitustilanteissa lapsen saapumista seuraavien kolmen vuoden aikana). Tämän kuuden kuukauden jälkeen (tai lapsen täytettyä kahdeksan vuotta) päivärahaa voidaan maksaa sillä edellytyksellä, että sitä hakevan vanhemman henkilökohtaiset

---

tulot ovat korkeintaan kaksi ja puoli kertaa kyseisenä päivänä voimassa olevan vanhuuseläkkeen vähimmäismäärä.

Äitiys- ja isyysetuuksien saaminen

Sekä äitiys- että vanhempainvapaata koskevat hakemukset on osoitettava sekä työnantajalle että INPS:lle. Jos etuushakemus koskee imetysvapaata, se osoitetaan ainoastaan työnantajalle ja siihen liitetään lapsen lääkärin antama todistus sekä itse allekirjoitettava vakuutus, että lapsen toinen vanhempi ei ole samanlaisella vapaalla samaan aikaan.

Luku V: Työkyvyttömyysetuudet

Työkyvyttömyysetuuksien saamisen edellytykset

Kaikki palkansaajat sekä tietyt itsenäisten ammatinharjoittajien ryhmät (maanviljelijät, vuokratilajelijät, käsityöläiset ja kauppiat) on vakuutettu työkyvyttömyyden varalta. Itsenäisillä ammatinharjoittajilla, kuten lääkäreillä, on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen; itsenäisiin ammatinharjoittajiin sovellettavat säännöt vaihtelevat kuitenkin suuresti vakuutusluokasta riippuen.

Työkyvyttömyyspäiväraha

Kaikki vakuutetut työntekijät, joiden työkyky on pysyvästi alentunut vähintään kahden kolmasosan verran ja joilla on lisäksi viisi vakuutusmaksuvuotta, joista kolmen on sisällyttävä korvaushakemusta edeltävään viiteen vuoteen, voivat saada työkyvyttömyyskorvausta. Sitä maksetaan enintään kolmen vuoden ajan, mutta sitä voidaan jatkaa aina kolme vuotta kerrallaan. Kun oikeus korvaukseen on edunsaajan pyynnöstä arvioitu kolmessa lääketieteellisessä arvioinnissa ja työkyvyttömyyskorvaukseen on siis myönnetty kaksi peräkkäistä jatkokautta, etuus voidaan vahvistaa toistaiseksi.

Työkyvyttömyyseläkkeelle on siis ominaista työkyvyttömän työntekijän pitkä tarkkailujakso, jonka aikana toipumismahdollisuutta tarkastellaan. Etuutta ei myöskään voida siirtää jälkeensijainneille.

Työkyvyttömyyseläke

Vakuutettu työkyvyttömän työntekijä, jonka on arvioitu olevan sairauden tai henkisen tai fyysisen vamman vuoksi täysin ja pysyvästi työkyvyttömän suorittamaan mitään niistä töistä, joihin hänellä oli valmiudet, on oikeutettu työkyvyttömyyseläkkeeseen. Oikeus edellyttää vähintään viittä vakuutusmaksuvuotta, joista kolmen on sisällyttävä korvaushakemusta edeltävään viiteen vuoteen, sekä kaikkien muiden tulomuotojen puuttumista itsenäisestä ammatinharjoittamisesta saadut ansiot ja työttömyysetuudet mukaan luettuina.

Työkyvyttömyyseläke voidaan eläkeläisen kuoltua siirtää elonjääneille omaisille, ja eläkeiässä se korvataan vanhuuseläkkeellä.

Mitä järjestelmä kattaa?

Työkyvyttömyysetuuksia maksetaan edellä kuvattujen edellytysten perusteella.

On syytä mainita seuraavaa:

- Kun henkilö saavuttaa eläkeiän, työkyvyttömyyskorvaus muuttuu vanhuuseläkkeeksi, sillä ehdolla, että henkilö täyttää vakuutukseen ja vakuutusmaksuihin liittyvät edellytykset ja on lopettanut työnteon (kun kyse on palkkatyöntekijästä). Eläkeoikeutta määritettäessä otetaan huomioon ne jaksot, jolloin henkilö sai korvausta eikä ollut työssä. Niitä ei kuitenkaan oteta huomioon eläkkeen suuruutta laskettaessa.

- Työkyvyttömyysetuutta, joka myönnetään työtapaturma- tai ammattitautitapauksessa, ei voida maksaa samaan aikaan kuin elinkorkoa samasta tapaturmasta, kyseisen elinkoron määrään saakka. Ennen syyskuussa 1995 voimaan tullutta eläkeuudistuslakia voimassa olleet edullisemmat määräykset ovat edelleen voimassa, ja ne poistuvat käytöstä vähitellen, kun tulevia elinkustannuskorjauksia tehdään laeilla. Edellä mainitun uudistuslain voimaantulopäivästä lähtien on lisäksi niin, että kun työkyvyttömyyskorvausta myönnetään edunsaajalle, jonka palkkatyöstä, itsenäisestä ammatinharjoittamisesta tai yrityksestä saadut tulot ylittävät tietyn ylärajan, korvauksen määrää alennetaan 25–50 %. Myös tältä osin ennen syyskuun 1. päivää 1995 voimassa olleet edullisemmat määräykset pysyvät voimassa, ja ne poistuvat käytöstä vähitellen, kun tulevia elinkustannuskorjauksia tehdään laeilla.
- Työkyvyttömyyseläke vastaa määrältään työkyvyttömyyskorvausta, mutta siihen lisätään osa, joka on suhteessa siihen, miten monta vakuutusmaksuvuotta vakuutetulle olisi kertynyt, jos hän olisi jatkanut työntekoa eläkeikään saakka. Tämä eläke ei ole yhdistettävissä palkkatyöstä tai itsenäisestä ammatinharjoittamisesta saatuihin tuloihin, työttömyyspäivärahaan eikä muihin ansiotuloja korvaaviin tai täydentäviin etuuksiin.
- Henkilökohtaisen avustajan tukea (*assegno di assistenza personale e continuativa*) maksetaan työkyvyttömyyseläkkeen saajille, jotka tarvitsevat jatkuvaa apua, koska eivät pysty hoitamaan päivittäisiä asioitaan työtapaturman seurauksena. Kuukausittainen tuki myönnetään hakemuksesta, ja se vastaa kansallisen työtapaturmavakuutuslaitoksen (INAIL) pakollisen työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen mukaisesti maksettavaa korvausta. Hakemukseen on liitettävä terveydentilaa koskevat asiakirjat. Tuki on maksuperusteinen, eikä sitä voi saada samanaikaisesti kuin INPS:n sosiaalitukea.

Työkyvyttömyysetuuksien saaminen

Työkyvyttömyysetuuksia koskeva hakemus osoitetaan toimivaltaiselle laitokselle. Lomakkeita on saatavana asianmukaisen laitoksen verkkosivuilta, ja hakemus täytetään sähköisesti. *Patronati*-keskuksesta saa veloituksetta apua lomakkeen täyttämiseksi. Työkyvyttömyyskorvausta ja -eläkettä maksetaan hakemuksen jättämisestä tai työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä lähtien.

Luku VI: Vanhuuseläkkeet ja -etuudet

Vanhuusetuuksien saamisen edellytykset

22. joulukuuta 2011 voimaan tullut eläkeuudistuslaki on vähentänyt eläkkeelle pääsyn väylät kahteen tapaan: **vanhuus-** ja **varhaiseläkkeeseen**.

Uusi laki tuo mukanaan seuraavat muutokset: korotus vanhuuseläkkeen alkamisikään, jota muutetaan edelleen elinikäodotteen mukaisesti; joustavuus varhaiseläkkeen alkamisiän suhteen.

1. tammikuuta 2012 alkaen eläkkeelle siirtymisen vähimmäisikä miehillä (yksityisen sektorin työntekijät, virkamiehet ja itsenäiset ammatinharjoittajat) ja naispuolisilla virkamiehillä on 66 vuotta. Yksityisellä sektorilla työskentelevien naisten eläkeikä on 62 vuotta (63 vuotta + 6 kuukautta naispuolisilla itsenäisillä ammatinharjoittajilla), mutta se nostetaan asteittain 66:een vuoteen 2018 mennessä.

Aiemmat *varhais-* ja *vanhuuseläkkeet* – joista jälkimmäinen on myönnetty ”osuus”-järjestelmän perusteella (maksetut maksut + ikä) ja mukautettu tietyn jaksotusjärjestelmän (ns. ”ikkunan”) perusteella, on nyt lakkautettu ja korvattu varhaiseläkkeellä, jonka joustavuushaarukka määrittää varhaiseläkkeelle pääsyn (ikähaarukka 66– 62 vuotta naisille – ja enimmäisikä 70 vuotta, jonka aikana työntekijä voi valita, jättäkö hän ansiotyön vai ei). Ikääntyvien aktiivisuuden kannustamiseksi etuuslaskelmaan sovellettavat muuntokertoimet on määritelty iän mukaan (mitä korkeampi ikä, sitä suurempi eläke).

Iästä riippumatta on edelleen mahdollisuus siirtyä **varhaiseläkkeelle**, edellyttäen, että vakuutusmaksuja on maksettu vähintään 42 vuotta + 1 kuukausi (miehet) ja 41 vuotta + 1 kuukausi (naiset). Nämäkin ehdot muuttuvat elinikäodotteen mukaisesti. Tämän lisäksi eläkkeen määrää alennetaan henkilön siirtyessä varhaiseläkkeelle ennen 62 ikävuotta. Mainittua elinikäodotteeseen suhteuttamista – joka koskee sekä vakuutusmaksuihin perustuvia että ikään liittyviä ehtoja – sovelletaan joka kolmas vuosi vuoteen 2018 saakka ja joka toinen vuosi vuodesta 2019 eteenpäin.

Ansiotuloihin perustuvan eläkejärjestelmän mukaisesti vakuutetut työntekijät (jotka eivät olleet maksaneet vakuutusmaksua ennen 31. joulukuuta 1995) voivat olla oikeutettuja varhaiseläkkeeseen 63 vuoden iässä, jos he ovat maksaneet eläkevakuutusmaksuja vähintään 20 vuotta ja jos etuus on vähintään 1,5 kertaa kyseisen vuoden sosiaaliavun suuruinen.

Eläkevakuutusmaksuihin perustuva laskentajärjestelmä

Alkaen 1. tammikuuta 2012 eläkevakuutusmaksuihin perustuvaa laskentajärjestelmää sovelletaan kaikkiin vakuutettuihin työntekijöihin tammikuusta 2012 eteenpäin. Tämän järjestelmän mukaisesti maksetut vakuutusmaksut muunnetaan eläkkeiksi muuntokertoimella, joka määritellään eläkkeelle siirtyjän iän ja elinikäodotteen perusteella. Uudet muuntokertoimet vaihtelevat välillä 6,38 % ja 8,41 % (mitä vanhempi hakija on, sitä suuremman eläkkeen hän saa).

Numerolla 335/1995 esiteltyä lakia eli tätä laskentamenetelmää (ns. *Sistema Contributivo* jossa vanhuuseläke lasketaan maksettujen vakuutusmaksujen perusteella) on jo sovellettu niihin työntekijöihin, joiden vakuutushistoria on alkanut 1. tammikuuta 1996 tai sen jälkeen.

Tämäntyyppiseen laskentajärjestelmään liittyvät maksut maksetaan kunkin työntekijän vakuutusmaksutilille, ja ne määritellään työntekijöiden luokitusjärjestelmän mukaisesti. Maksettujen eläkevakuutusmaksujen suuruus määritellään vuosittain bruttokansantuotteenarvioidun viisivuotisivaihtelun perusteella, ja sen laskee ISTAT (Italian tilastokeskus) perusteenaan viiden edellisen vuoden tiedot. Näin saatu summa (maksettu pääoma ja revalvaatio: ns. *montante contributivo*) kerrotaan muuntokertoimella, joka kytkeytyy työntekijän ikään sillä hetkellä, kun hän hakee eläkettä.

Tämän järjestelmän mukaisen eläkkeen tulee olla vähintään yhtä suuri kuin vähimmäiseläke (ks. jäljempänä).

Varhaiseläke

Varhaiseläkkeissä on otettu käyttöön "tasojärjestelmä", jonka mukaan vakuutetut, jotka ovat saavuttaneet vuoden 2011 "tason 96" (joka on henkilön iän ja vakuutusvuosien summa), ovat oikeutettuja hakemaan varhaiseläkettä 60 vuoden iässä vuonna 2011. Varhaiseläkettä voivat hakea myös taloudellisissa vaikeuksissa olevien yritysten työntekijät.

Mitä järjestelmä kattaa?

Kaikki palkansaajat, itsenäiset ammattiharjoittajat (maanviljelijät, vuokratilajelijät, käsityöläiset ja kauppiat) sekä asiantuntija-ammateissa toimivat, on vakuutettu ikääntymisestä johtuvan työkyvyn menetyksen varalta, ja heille voidaan myöntää joko varhaiseläke tai vanhuuseläke tietyin edellytyksin, jotka yhdenmukaistetaan asteittain, jotta sukupuoleen ja työskentelyajojen aiheuttamat eroavuudet saadaan häivytyksi (esim. vuoteen 2018 mennessä **kaikki** 66-vuotiaat vakuutetut työntekijät ovat oikeutettuja vanhuuseläkkeeseen).

Kun sovelletaan ansiotuloihin perustuvaa järjestelmää, seurauksena on matalampi eläke, joka ei ole mimimieläkettä suurempi, ja vanhuuseläke maksetaan sillä edellytyksellä, että alin määrä on ainakin 1,5 kertaa nykyisen sosiaalietuuden suuruinen. Varhaiseläke taas voidaan myöntää vain sillä edellytyksellä, että vakuutusmaksuja on maksettu vähintään 20 vuotta ja niin, että alin eläkemäärä on vähintään 2,8 kertaa nykyisen sosiaalietuuden suuruinen.

Vähimmäiseläke

Henkilö voi saada vähimmäiseläkelisää, jos hänen ja hänen puolisonsa tulot eivät ylitä vuosittain muuttuvaa tulo rajaa. Vuonna 2011 henkilökohtaisten tulojen yläraja oli 6 076,59 euroa. Jos eläkkeensaajan tulot ovat 6 076,59–12 153,18 euroa, hänellä on oikeus vähennettyyn eläkelisään. Jos eläkkeensaajan tulot ovat yli 12 153,18 euroa, oikeutta lisään ei ole. Pariskunnan yhteenlaskettujen tulojen raja vuonna 2011 oli 18 229,77 euroa. Jos pariskunnan tulot ovat 18 229,77 –24 306,36 euroa, heillä on oikeus vähennettyyn eläkelisään. Jos pariskunnan tulot ovat yli 24 306,36 euroa, oikeutta lisään ei ole.

Ainoastaan ansiotuloihin perustuvasta järjestelmästä maksettuja eläkkeitä voidaan täydentää, kunnes vähimmäiseläkkeen määrä saavutetaan.

Vanhuusetuuksien saaminen

Eläke-etuuksia haetaan suoraan toimivaltaiselta sosiaalivakuutuslaitokselta. Lomakkeita on saatavana asianmukaisen laitoksen verkkosivuilta, ja hakemus täytetään sähköisesti. *Patronati*-keskuksesta saa veloituksetta apua lomakkeen täyttämässä.

VII luku: Eloonjääneiden etuudet

Eloonjääneiden etuuksien saamisen edellytykset

Perhe-eläkettä maksetaan vakuutetun kuoltua tämän tietyille perheenjäsenille. Perhe-eläkettä (*pensione di reversibilità*) myönnetään, jos vakuutettu sai joko suoraan eläkettä kuollessaan tai välillistä eläkettä (*pensione indiretta*), jos vakuutettu ei kuollessaan saanut eläkettä mutta täytti ne vakuutusta ja vakuutusmaksuja koskevat edellytykset, joita vaaditaan tavanomaiseen työkyvyttömyyskorvaukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen tai vanhuuseläkkeeseen.

Eläkeoikeus on seuraavilla perheenjäsenillä: puolisoilla ja lapsilla, jotka ovat edunjäntäjän kuolinhetkellä alaikäisiä, opiskelijoita tai vammaisia, edunjäntäjän vanhemmilla, jotka ovat tämän kuolinhetkellä yli 65-vuotiaita, eivät saa eläkettä ja ovat edunjäntäjistä riippuvaisia, siinä tapauksessa, ettei edunjäntäjällä ole puolisoa eikä lapsia tai että näillä ei ole oikeutta perhe-eläkkeeseen, sekä edunjäntäjän naimattomilla veljillä ja sisarilla, jotka tämän kuolinhetkellä ovat vammaisia, eivät saa välitöntä eivätkä välillistä eläkettä ja ovat riippuvaisia edunjäntäjistä, siinä tapauksessa, ettei edunjäntäjällä ole puolisoa eikä lapsia tai jos näillä ei ole oikeutta perhe-eläkkeeseen.

Mitä järjestelmä kattaa?

Välittömän perhe-eläkkeen määrä on 60 % leskelle ja 20 % kullekin lapselle. Kukin edellytykset täyttävistä vanhemmista, veljistä ja sisarista saa 15 %.

Osuuksien summa ei saa olla yli 100 % välittömästä eläkkeestä. Jos eläkkeen maksu on aloitettu 1. syyskuuta 1995 tai myöhemmin, ainoan jälkeenjääneen asemassa olevan lapsen prosenttiosuus on 60 prosentin sijasta 70 % ja kahden lapsen osuus on 80 %. Jos edunsaajan tulot ylittävät tietyt rajat, jälkeenjääneiden eläke-etuuden määrää vähennetään 1. syyskuuta 1995 lähtien 25–50 %. Perhe-eläkettä, jota maksetaan pakollisesta yleisestä vakuutusjärjestelmästä työtapaturman tai ammattitautin perusteella, ei 1. syyskuuta 1995 lähtien voida maksaa saman vakuutustapahtuman perusteella myönnetyn elinkoron lisäksi paitsi niiltä osin kuin sen suuruus ylittää (INAIL:n maksaman) elinkoron määrän. Ennen 1. syyskuuta 1995 voimaan tulleiden suotuisampien sosiaaliturvajärjestelyjen soveltamista jatketaan, ja ne jäävät vähitellen pois käytöstä, kun tulevia korjauksia otetaan käyttöön.

Eläkettä maksetaan hakemuksen perusteella kuolleen eläkkeensaajan tai vakuutetun kuolemaa seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä lähtien.

Eloonjääneiden etuuksien saaminen

Perhe-eläke-etuuksia haetaan suoraan toimivaltaiselta sosiaaliturvalaitokselta. Lomakkeita on saatavana asianmukaisen laitoksen verkkosivuilta, ja hakemus täytetään sähköisesti. *Patronati*-keskuksesta saa veloituksetta apua lomakkeen täyttämässä.

VIII luku: Työtaturma- ja ammattitautietuudet

Työtaturma- ja ammattitautietuuksien saamisen edellytykset

Kaikki työntekijät ja ammatinharjoittajat, joiden toimenkuvaan sisältyy Italian lain mukaan työtaturman tai ammattitaudin riski, ovat vakuutettuja näiden riskien varalta.

Erytislainsäädännöllä on ulotettu tämä vakuutusuoja muihinkin työntekijäryhmiin (kuten yritysjohtoon, ammattiurheilijoihin, epätyypillisiin ammatinharjoittajiin, niin sanottuun "parasubordinati-ryhmään" sekä pelkästään kotona työskenteleviin (kotiaiteihin). Ammattitaudeiksi katsotaan erityisissä luetteloissa mainitut taudit sekä kaikki muut taudit, jotka työntekijä voi osoittaa työperäisiksi eli sellaisiksi, jotka ovat aiheutuneet hänen tekemästään työstä..

Mitä järjestelmä kattaa?

Vakuutettu työntekijä, joka joutuu työtaturman tai ammattitaudin uhriksi, on oikeutettu sairaanhoitoon, rahakorvauksiin ja lisäetuuksiin, jotka INAIL (kansallinen työtaturmavakuutuslaitos) maksaa. Sairaanhoidon koskevassa luvussa kerrotun lääketieteellisen hoidon lisäksi kansallinen työtaturmavakuutuslaitos (*Istituto Nazionale contro gli Infortuni sul Lavoro, INAIL*) järjestää:

- ilmaisia proteeseja ja apuvälineitä
- terveyskylpylähoitoja (hydroterapia ja mutakylvyt) ja hoitoja erilaisissa hoitolaitoksissa
- terveystarkastuksia ja oikeuslääketieteellisiä todistuksia
- sairaalan ulkopuolista "ensiapua" yhteistoiminnallisesti eri alueiden kesken.

Rahaetuuksia ovat:

- väliaikaisesta täydestä työkyvyttömyydestä maksettavat etuudet
- pysyvän työkyvyttömyyden johdosta maksettava pysyvä eläke
- korvaus pysyvistä fyysisestä ja/tai henkisestä ns. "biologisesta vahingosta"
- suora elinkorko koko kuntoutusjakson ajalta
- pölykeuhkon ja asbestoosin johdosta maksettava väliaikainen eläke
- perhe-eläke ja hautausavustus
- kuukausittainen hoitotuki (*assegno di assistenza personale e continuativa*)
- kuukausittainen erityistuki, jota maksetaan pysyvän työkyvyttömyyseläkkeen saajan jälkeensäjääneille (vaikka edunsaajan kuolema ei olisikaan työperäinen)

Tärkeimmät etuudet esitellään jäljempänä.

Sosiaalijärjestelmään pohjautuvia lisäetuuksia ovat:

- työkyvyttömyyskorvaus, maksetaan työkyvyttömälle työntekijälle, joka ei voi vakavan fyysisen vamman vuoksi hakeutua millekään työelämän sektorille

- vuosittainen lisä; maksetaan työkyvyttömälle työntekijälle, jonka työkyvyn on katsottu alentuneen 80–100 %.

Päiväraha täydellisestä tilapäisestä työkyvyttömyydestä

Tämä etuus maksetaan neljännestä päivästä alkaen työtapaturman sattumisesta tai ammattitaudin puhkeamisesta sen paranemiseen saakka. Korvauksen suuruus on 60 % päiväansioista laskettuna 15 päivän ajalta ennen työkyvyttömyyden alkamista ja jatkuen 90 päivää, jonka jälkeen korvaus on 75 % päiväansioista.

Pysyvä työkyvyttömyys

Tämä korvaus maksetaan kertasuorituksena, jos vamman aste on 6–15 %, ja eläkkeenä, jos vamman aste on 16 % tai sitä suurempi.

Jos vamman aste on vähintään 16 %, vamman katsotaan vaikuttavan työntekijän työskentely- ja tulonhankintakykyyn, ja siksi tällaisissa tapauksissa maksetaan korvausta myös psykofyysisten vammojen aiheuttamista taloudellisista menetyksistä sekä heikentyneestä elämänlaadusta. Eläke lasketaan tapaturmaa tai taudin puhkeamista edeltäneen vuoden ansioiden sekä vamman asteen perusteella.

Pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettavia eläkkeitä tarkistetaan vuosittain 1. heinäkuuta kuluttajahintaindeksin perusteella. Työkyvyttömyysaste voidaan viran puolesta tai vakuutetun pyynnöstä tarkistaa milloin vain kahden ensimmäisen vuoden aikana ja sen jälkeen vähintään vuoden välein. Tarkistuspyyntöön on liitettävä lääkärintodistus. Eläkkeen määrää korotetaan 1/20:lla kutakin huollettavaa lasta kohden.

Kuukausittainen henkilökohtainen hoitotuki

Ulkopuolista avustajaa varten myönnetään kuukausittaista korvausta sellaiselle pysyvästi täysin työkyvyttömälle henkilölle, joka tarvitsee jatkuvaa yksilöllistä hoitoa tavanomaisten päivittäisten toimiensa suorittamiseksi ja joka ei saa vastaavaa sairaalahoitoa suoraan kansallisen työtapaturmavakuutuslaitoksen eikä muidenkaan laitosten kautta. Tätä korvausta maksetaan työttömyyseläkkeen lisäksi.

Perhe-eläke

Jos työtapaturma tai ammattitauti aiheuttaa työntekijän kuoleman, hänen perheensä saa kuukausittaisen eläkkeen, joka on tietty prosenttimäärä työntekijän viimeisestä vuosipalkasta. Prosenttimäärät ovat seuraavat:

- 50 % edunjättäjän puolisolle,
- 20 % jokaiselle alle 18-vuotiaalle lapselle; lapsilla on oikeus perhe-eläkkeeseen 21 vuoden ikään asti, jos he opiskelevat keskiasteen oppilaitoksessa, ja 26 vuoden ikään asti, jos he opiskelevat korkeakoulussa,
- 40 % kullekin lapselle, jos molemmat vanhemmat ovat kuolleet.
- Jos vainajalla ei ole jälkeenjäävää puolisoa tai lapsia:
- 20 % kummallekin vanhemmalle, jos he ovat olleet edunjättäjän huollettavina tämän kuollessa.

- 20 % kullekin veljelle ja sisarelle, jos he ovat olleet edunjättäjän huollettavina tämän kuollessa.

Kuolemantapauksen johdosta myönnettävät avustukset

INAIL myöntää kertakorvauksena maksettavan avustuksen edunjättäjän perheenjäsenille, jotka voivat osoittaa, että heille on koitunut erityiskustannuksia vakuutetun työtapaturmasta tai ammattitaudista aiheutuneesta kuolemasta (1 936,80 euroa).

Työtapaturma- ja ammattitautietuuksien saaminen

Jos työtapaturmasta aiheutuneen vamman paraneminen kestää pidempään kuin kolme vuorokautta, työnantajan on ilmoitettava työtapaturmasta kansalliselle työtapaturmavakuutuslaitokselle (INAIL) kahden päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon tapaturmasta.

Alkaen 1. tammikuuta 2010 asianmukainen hakemus voidaan täyttää vain sähköisesti INAIL:n verkkosivuilla, ja sen voi tehdä joko hakija itse, hänen perheenjäsenensä tai "Patronati" (keskus, josta saa veloituksetta laki ja käytännön apua lomakkeiden täyttämässä).

Ilmoitus työtapaturmasta voidaan toimittaa INAIL:lle internetin välityksellä osoitteessa <http://www.inail.it>

Kuolemaan johtaneesta tapaturmasta on ilmoitettava 24 tunnin kuluessa.

Ammattitaudeista on tiedotettava työnantajalle 15 päivän kuluessa sairauden alkamisesta. Työnantajan on vuorostaan ilmoitettava siitä INAIL:lle 5 päivän kuluessa asianmukaisen lääkärintodistuksen saamisesta. Mikäli asiasta ei ilmoiteta edellä mainitulla tavalla, vakuutetulla työntekijällä on vielä kolme vuotta aikaa hakea etuuksia, joihin hän on oikeutettu, ennen oikeus niihin raukeaa

IX luku: Perhe-etuudet

Perhe-etuuksien saamisen edellytykset

Palkatuilla työntekijöillä, eläkkeensaajilla ja ansiotyöhön liittyvien rahallisten sosiaaliturvaetuuksien saajilla on oikeus perhetukeen.

Mitä järjestelmä kattaa?

Tuen määrä riippuu perheen koosta ja sen käytettävissä olevista tuloista, joista palkansaajien on saatava palkkatyöstä ainakin 70 %; epätyypillisten, määräaikaisten työntekijöiden, jotka ovat ilmoittautuneet INPS:n erilliseen eläkejärjestelmään, puolestaan on saatava vähintään 70 % tästä tulosta omasta ansiotyöstään.

Perheen katsotaan muodostuvan tuen hakijasta, hänen puolisoistaan, joka ei ole eronnut hänestä laillisesti ja tosiasiallisesti, alle 18-vuotiaista lapsista ja sellaisiksi katsotuista (ikärajaa ei sovelleta, jos lapsi on vammainen) sekä alle 18-vuotiaista sisarten ja veljien lapsista, jotka ovat suoraan ylenevää polvea olevan sukulaisen (isoäiti tai isoisä) huollettavina, jotka ovat tuen tarpeessa ja joiden elatuksesta toinen isovanhemmista huolehtii.

Perheen tulojen selvittämisessä otetaan huomioon kaikkien perheenjäsenten verotettavat bruttotulot kaikista lähteistä, vähennykset ja vähennyskelpoiset menot mukaan lukien. Myös erillisverotuksen piiriin kuuluvat sekä verottomat tulot ilmoitetaan, jos niiden määrä ylittää 1 000 euroa. Tietyn tyyppisiä tuloja ei kuitenkaan oteta huomioon.

Tulojen ylärajaa tarkistetaan kunkin vuoden heinäkuun 1. päivänä Italian tilastokeskuksen, ISTATin, määrittämällä kuluttajahintojen muutoksella.

Maanviljelijöihin ja vuokratilajelijöihin sekä eräisiin itsenäisten ammatinharjoittajien ryhmiin sovelletaan edelleen aiempia, näistä poikkeavia säännöksiä perhetuesta. Eri järjestelyjen piiriin kuuluviin eläkkeelle siirtyneisiin itsenäisiin ammatinharjoittajiin sovelletaan edelleen säännöksiä eläkkeiden korotusmääristä.

Perhe-etuuksien saaminen

Perhe-etuuksia haetaan INPS:n aluetoimiston kautta. Lisätietoja on saatavilla INPS:n verkkosivustolta <http://www.inps.it>

Alkaen 1. tammikuuta 2010 asianmukainen hakemus voidaan täyttää vain sähköisesti INPS:n verkkosivuilla, ja sen voi tehdä joko hakija itse, hänen perheenjäsenensä tai "Patronati" (keskus, josta saa veloituksetta laki ja käytännön apua lomakkeiden täyttämiseksi).

X luku: Työttömyys

Työttömyysetuuksien saamisen edellytykset

Tavanomaista työttömyyspäivärahaa maksetaan työstään irtisanotuille työntekijöille.

Henkilö voi saada työttömyyspäivärahaa, jos hän on ollut vakuutettuna kansallisessa sosiaalivakuutuslaitoksessa (*Istituto Nazionale della Previdenza Sociale, INPS*) vähintään kaksi vuotta ja maksanut vakuutusmaksuja vähintään 52 viikolta työsuhteen päättymispäivää edeltävän kahden vuoden aikana.

Työtön, joka on maksanut vakuutusmaksuja alle 52 viikkoa viimeisten kahden vuoden aikana, mutta on työskennellyt vähintään 78 päivää edeltävän vuoden aikana, tai joka on ollut vakuutettuna vähintään kahden vuoden ajan ja on maksanut vakuutusmaksuja vähintään yhdeltä viikolta ennen kahta hakemusta edeltävää vuotta, on myös oikeutettu saamaan seuraavana vuonna päivärahaa niin monelta päivältä kuin hän on työskennellyt, mutta kuitenkin enintään 156 päivältä.

Työttömyyspäivärahaa maksetaan myös työntekijöille, jotka on erotettu yrityksestä määräajaksi työnantajasta ja työntekijöistä riippumattomien väliaikaisten olosuhteiden vuoksi. Päivärahaa ei makseta työntekijöille, jotka irtisanoutuvat omasta tahdostaan ilman päteväksi katsottavaa syytä.

Työntekijä menettää oikeuden etuuksiin, jos hän työttömyyspäivärahaa saadessaan tekee palkattua työtä eikä ole ilmoittanut asiasta etukäteen INPS:n toimivaltaiseen toimipaikkaan. Myös työnantaja, joka ottaa työhön työttömyyskorvausta saavan työntekijän, on velvollinen ilmoittamaan asiasta toimivaltaiseen INPS:n toimistoon. Työstä poissaolokaudet, joilta maksetaan työttömyyspäivärahaa, luetaan hyväksi eläkeoikeutta määritettäessä.

Muut työttömyysetuudet ovat tavanomainen työttömyyskorvaus kotimaahan palanneille italialaisille työntekijöille sekä erityiset työttömyysetuudet rakennusosalalta työttömiksi jääneille. Maataloustyöntekijöiden etuuksista on säädetty erikseen.

Mitä järjestelmä kattaa?

Työttömyyskorvaus

Päivärahaa maksetaan 240 päivältä. Yli 50-vuotiaille työttömille työttömyyspäivärahaa voidaan maksaa enintään 360 päivältä. Määräajaksi erotetuille työntekijöille voidaan maksaa työttömyyspäivärahaa enintään 65 päivän ajan. Määräajaksi erotettujen työntekijöiden päiväraha on 50 % palkasta. Päiväraha on 40 % työsuhteen päättymistä edeltävien kolmen kuukauden tuloista, mutta ei kuitenkaan ylitä korvauksen bruttomäärän lakisääteistä kuukausittaista enimmäisrajaa. Vuonna 2012 raja oli 931,28 euroa ja 1 119,32 euroa työntekijöille, joiden kuukausittaiset bruttotulot ovat yli 2 014,77 euroa. Työttömyyskorvaukseen oikeutetuille työttömille maksetaan perhetukea samoin ehdoin kuin työssäkäyville.

Liikkuvuusavustus

Liikkuvuusavustukseen ovat oikeutettuja tietyn työvuosimäärän perusteella työntekijät, jotka kuuluvat erityisen ansioturvakassan (Cassa Integrazione Guadagni Straordinaria) piiriin ja joille ei voida löytää työpaikkaa, sekä ne, jotka ovat jääneet työttömiksi työvoiman vähentämisen tai liiketoiminnan lakkaamisen vuoksi. Etuutta maksetaan vähintään 12 kuukauden ajan, mutta kuitenkin vähintään 24 kuukautta yli 40-vuotiaille työntekijöille ja 36 kuukautta yli 50-vuotiaille. Etelä-Italiassa etuuskausia pidennetään 12 kuukaudella ja eräissä tapauksissa avustusta maksetaan, kunnes henkilö saa oikeuden vanhuus- tai työeläkkeeseen.

Tällainen pitkäkestoinen liikkuvuusavustus on tarkoitettu työntekijöille sellaisilla tuotantoaloilla, joilla yrityksiä on sisällytetty irtisanomiskorvausohjelmaan siksi, että niiden tilanne on erityisen vaikea. Avustuksen määrä on ensimmäisenä vuonna sama kuin erityisen ansioturvaetuuden ja seuraavina vuosina 80 % siitä. Avustus voidaan maksaa etukäteen ja kertasuorituksena työntekijöille, jotka aikovat ryhtyä ammatinharjoittajiksi itsenäisinä tai osakkaina.

Liikkuvuusavustuksen saantikaudet luetaan hyväksi eläkeoikeutta ja eläkkeen suuruutta määritettäessä. Liikkuvuusavustusta saava työtön voi olla osa-aikaisessa tai määräaikaisessa työsuhteessa menettämättä oikeuttaan tähän etuuteen. Avustus keskeytetään väliaikaisesti työssäolopäivinä.

Tavanomainen irtisanomiskorvaus

Ansioturvakassa (*Cassa Integrazione Guadagni*) maksaa alueellisen toimikunnan suostumuksella tavanomaista etuutta työntekijöille, toimihenkilöille ja johtaville toimihenkilöille, jotka työskentelevät teollisuusyrityksissä tai rakennusalan tai rakennusmateriaaleja valmistavissa yrityksissä. Etuutta maksetaan tuotannon supistuessa tai lakatessa sellaisista liiketoimintaan liittyvistä syistä, jotka aiheutuvat työnantajasta tai työntekijästä riippumattomista poikkeuksellisista tapahtumista tai markkinatilanteen väliaikaisesta muuttumisesta.

Erityinen irtisanomiskorvaus

Tämä erityisetuus myönnetään työministeriön päätöksestä, ja se on tarkoitettu korvaamaan ansionmenetyksen työntekijöille ja toimihenkilöille teollisuusyrityksissä (mukaan luettuina rakennus- ja rakennustarvikealan yritykset sekä ravintola- ja siivousalan palveluja tarjoavat yritykset), joiden toiminta on keskeytynyt yrityksen uudelleenjärjestelyn, organisaatiomuutoksen tai muun muutoksen, yrityksen häiriötilan, konkurssin, akordin tai selvitystilaan asettamisen vuoksi.

Tämä koskee myös kaupallisia yrityksiä, lähetys- ja kuljetusyrityksiä, yli 50 työntekijän matka- ja matkailutoimistoja, lukuun ottamatta harjoittelijoita ja yhdistetyllä koulutus- ja työsopimuksella työskenteleviä, sekä vartiointiyrityksiä.

Edellytyksenä on, että yritys on työllistänyt keskimäärin 15 työntekijää sen puolivuotiskauden aikana, joka edeltää etuutta koskevan hakemuksen jättämistä.

Ansioturvaa koskevien erityistoimien kesto on enintään 18 kuukautta konkurssimenettelyjen yhteydessä, 12 kuukautta yrityksen häiriötilan yhteydessä ja 24 kuukautta uudelleenjärjestelyjen yhteydessä, jos laissa ei ole säädetty näiden kausien pidentämisestä. Tavanomaisen ja poikkeuksellisen irtisanomiskorvauksen määrä on 80 % siitä kokonaisansiesta, jonka työntekijä olisi saanut suorittamistaan

työtunneista. Kummankaan etuuden määrä ei saa ylittää vuosittain tarkistettavaa kuukausittaista enimmäismäärää.

Työttömyysetuuksien saaminen

Kaikki työttömyysetuudet haetaan INPS:ltä, joka maksaa ne kerran kuussa sekkinä. Samaan aikaan hakijan on myös toimitettava ilmoitus siitä, että hän on työmarkkinoiden käytettävissä tai että hänellä on mahdollisuus uudelleenkoulutukseen (ns. DID: "*Dichiarazione d'Immediata Disponibilità al reimpiego*").

Tavanomainen **työttömyysetuushakemus** osoitetaan toimivaltaiselle INPS:n toimistolle 68 päivän kuluessa työttömyyden alkamisesta.

Liikkuvuusavustusta koskeva hakemus osoitetaan myös toimivaltaiselle INPS:n toimistolle, ja sitä vastaava hakemuslomake toimitetaan paikalliseen työvoimatoimistoon (*centro per l'impiego*) 68 päivän kuluessa työttömyyden alkamisesta.

Tavanomaista irtisanomiskorvausta koskevan hakemuksen toimittaa työnantaja toimivaltaiseen INPS:n toimistoon 25 päivän kuluessa palkkatyön päättymisestä, ja etuus tulee maksettavaksi siitä viikosta lähtien, jolloin lomautus tai työajan lyhentäminen alkoi.

Eriyistä irtisanomiskorvausta koskevan hakemuksen toimittaa työnantaja työ- ja sosiaalipolitiikasta vastaavaan ministeriöön 25 päivän kuluessa palkkatyön päättymisestä, ja etuus tulee maksettavaksi siitä viikosta lähtien, jolloin lomautus tai työajan lyhentäminen alkoi.

Alkaen 1. tammikuuta 2010 asianmukainen hakemus voidaan täyttää vain sähköisesti INPS:in verkkosivuilla, ja sen voi tehdä joko hakija itse, hänen perheenjäsenensä tai "*Patronati*" (keskus, josta saa veloituksetta laki ja käytännön apua lomakkeiden täyttämiseksi).

XI luku: Vähimmäistoimeentulo

Vähimmäistoimeentuloetuuksien saamisen edellytykset

Henkilöt ja/tai perheet, joiden katsotaan tarvitsevan sosiaalista ja taloudellista tukea, ovat oikeutettuja kunnalliseen tukeen. Koska etuuksien myöntäminen kuuluu kuitenkin paikallisviranomaisten toimivaltaan, esille ei ole asetettu lainsäädännössä yleisiä edellytyksiä. Etuudet voidaan tarjota joko rahaetuuksina tai luontoisetuuksina (kuten sosiaalityöntekijän palveluina). Kansallisella tasolla ei ole asetettu edunsaajan kansalaisuutta koskevia edellytyksiä. Yleensä riittää, että hakija asuu alueella tai kunnassa, joka myöntää etuudet.

Mitä järjestelmä kattaa?

Säännökset vaihtelevat alueittain ja kunnittain. Kukin alue ja kunta toteuttaa alueellaan omaa sosiaalipolitiikkaansa alueellisen lainsäädännön ja oman talousarvionsa puitteissa.

Vähimmäistoimeentuloetuuksien saaminen

Vähimmäistuloetuuksista saa lisätietoja asuinkunnalta, jolta etuuksia myös haetaan.

XII luku: Pitkäaikaishoito

Pitkäaikaishoidon saamisen edellytykset

Pitkäaikaishoitoon liittyvien riskien kattavia etuuksia tarjotaan sekä sosiaaliturvajärjestelmän että sosiaalihuoltojärjestelmän kautta. Ensin mainitut etuudet perustuvat maksuihin, ja niitä on käsitelty työkyvyttömyyttä koskevassa luvussa. Viimeksi mainitut ovat maksuihin perustumattomia etuuksia, joita myönnetään sekä luontoisetuuksina että rahaetuuksina (jatkuva kuukausittainen hoitotuki) työkyvyttömillä kansalaisilla, jotka eivät selviä omin avuin riippumatta siitä, että heille on jo myönnetty työkyvyttömyyskorvaus tai -eläke. Edunsaajien on täytettävä seuraavat edellytykset:

a – edunsaaja on kyvytön kävelemään ilman avustajan tai hoitajan jatkuvaa apua

b – edunsaaja tarvitsee päivittäisissä toimissaan jatkuvaa apua.

Oikeus etuuksiin ratkaistaan arvioimalla avuntarpeen taso. Arvion tekee oikeuslääketieteellinen lautakunta, jossa on oikeuslääkäreitä sekä paikallisesta terveyskeskuksesta että INPS:stä. Lautakunta voi myös edellyttää seurantakäyntejä. Etuudet eivät ole tarveharkintaisia.

Vammaisuus- ja työkyvyttömyysvakuutus on tarkoitettu henkilöille, joilla on synnynnäinen tai myöhemmin alkanut vamma ja jotka ovat maksaneet vakuutusmaksuja viiden vuoden ajan. Siviilihenkilöiden työkyvyttömyyssetuuksien saamiselle ei ole asetettu vakuutuskausien pituutta koskevia edellytyksiä. Molempien etuuksien myöntäminen riippuu hakijan tuloista. Kaikki henkilökohtaiset tulot huomioidaan. Työntekijöiden kohdalla myös puolison tulot huomioidaan.

Mitä järjestelmä kattaa?

Vammaisille tarkoitettu jatkuva hoito- ja palveluavustus on 492,97 euroa (481,57 euroa työkyvyttömyyseläkkeen saajille ja 783,60 euroa täysin sokeille). Osittain sokeille henkilöille sekä sairaalassa oleville vammaisille, kuuromykille ja täysin sokeille henkilöille maksettava avustus on 256,67 euroa (289,36 ei sairaalahoidossa oleville täysin sokeille henkilöille). Erityisetuus osittain sokeille henkilöille on 193,26 euroa, ja kommunikointiavustus kuuromykille on 245,63 euroa.

Kotihoitopalvelut ja oleskelut päivähoitolaitoksissa sisältyvät etuuksiin; niihin kuuluvat muun muassa kotiapu, ateriapalvelut, lääkärinhoito ja sairaanhoitajan antama hoito. Laitoshoidon katetaan vakavimmissa tapauksissa. Laitoshoidon pituus riippuu potilaan toimintakyvystä. Vaikeasti vammaisille tarjotaan teknisiä apulaitteita. Lisäksi seuraavien hankintojen rahoittamiseksi tarjotaan etuuksia (myös arvonnisäveron alennusten muodossa):

- proteesit ja muut välttämättömät hoitovälineet
- henkilökohtainen kulkuneuvo tai siihen tehtävät muutokset
- apuvälineet, jotka mahdollistavat itsenäisen ammatinharjoittamisen.

Pitkäaikaishoidon saaminen

Pitkäaikaishoitoa koskevia **käteisetyydytyksiä** hakee joko työkyvytön henkilö itse tai hänen omaisensa. Ne myönnetään hoitoavustuksina.

Tammikuun 1. päivästä 2010 lähtien hakemuksen voi toimittaa INPS:iin ainoastaan sähköisesti online-järjestelmän kautta: tämän voi tehdä hakija tai hänen perheenjäsenensä suoraan tai Patronati-keskus voi toimia siinä välittäjänä (Patronati-keskukset ovat valtuutettuja keskuksia, jotka tarjoavat maksutonta oikeudellista ja käytännöllistä neuvontaa ja apua etuushakemusten täyttämässä). Hakemus toimitetaan paikalliseen terveyskeskukseen (USL), joka varaa ajan lääkärin arviointia varten.

Pitkäaikaishoitoa koskevia **luontoisetyydytyksiä** koskevat hakemukset toimitetaan paikalliseen terveyskeskukseen työkyvyttömän henkilön omalääkärin kautta.

Luontoisetyydytykset voivat olla kodinhoitoapua, omaishoitoapua, sairaalahoitoa tai vanhainkotipaikka.

Liite: Sosiaaliturvalaitosten yhteystiedot ja hyödyllisiä Internet-osoitteita

Jos haluat tietoa sosiaaliturvakysymyksistä, jotka koskevat useampaa kuin yhtä unionin jäsenvaltiota, voit etsiä sopivaa laitosta Euroopan komission ylläpitämästä laitoshakemistosta sivustolla <http://ec.europa.eu/social-security-directory>

Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali

Via Veneto, 56
00187 Roma
Maksuton numero + 800 196 196
Sähköposti: centrodiconatto@lavoro.gov.it
Internetsivusto: <http://www.lavoro.gov.it>

Ministero della Salute

Via Giorgio Ribotta, 5
00144 Roma
Maksuton numero +39-06.5994.1
Internetsivusto: <http://www.salute.it>

Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (INPS)

Via Ciro il Grande, n. 21
00144 Roma
Maksuton numero +803.164
Internetsivusto: <http://www.inps.it>

Istituto Nazionale per l'Assicurazione contro gli Infortuni sul Lavoro (INAIL)

Piazzale G. Pastore, 6
00144 Roma
Maksuton numero +803.164
Internetsivusto: <http://www.inail.it>

Istituto Nazionale di Previdenza dei Giornalisti Italiani (INPGI)

Via Nizza, 35
00198 Roma
Maksuton numero +39 06-85781
Internetsivusto: <http://www.inpgi.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza Lavoratori Spettacolo (ENPALS)

Viale Regina Margherita, 206
00198 Roma
Maksuton numero +800.462.693
Internetsivusto: <http://www.enpals.it>

Istituto Nazionale di Previdenza per i Dipendenti dell'Amministrazione Pubblica (INPDAP)

Via Ballarin, 42
00142 Roma
Maksuton numero +800.105.000
Internetsivusto: <http://www.inpdap.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza Medici (ENPAM)

Via Torino, 38
00184 Roma
Internetsivusto: <http://www.enpam.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza Framacisti (ENPAF)

Viale Pasteur, 49
00144 Roma
Internetsivusto: <http://www.enpaf.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza Veterinari (ENPAV)

Via Castelfidardo, 41
00185 Roma
Internetsivusto: <http://www.enpav.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza per i consulenti del lavoro (ENPACL)

Viale del Caravaggio, 78
00147 Roma
Internetsivusto: <http://www.enpacl.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza per gli infermieri (ENPAPI)

Via Alessandro Farnese, 3
00192 Roma
Internetsivusto: <http://www.enpapi.it>

Cassa Nazionale Previdenza ed Assistenza Infermieri professionali, Assistenti Sanitari, Vigilatrici d'infanzia (IPASVI)

Lungo Tevere Dei Mellini, 27
00193 Roma
Internetsivusto: <http://www.ipasvi.it>

Cassa Nazionale Previdenza ed Assistenza ingegneri e architetti (INARCASSA)

Via Salaria, 229
00199 Roma
Internetsivusto: <http://www.inarcassa.it>

Cassa Italiana di Previdenza dei geometri liberi professionisti

Lungotevere Arnaldo da Brescia, 4
00196 Roma
Internetsivusto: <http://www.cassageometri.it>

Cassa Nazionale Previdenza ed Assistenza Forense

Via Ennio Quirino Visconti, 8
00193 Roma
Internetsivusto: <http://www.cassaforense.it>

Cassa Nazionale Previdenza ed Assistenza dottori commercialisti

Via della Purificazione, 31
00187 Roma
Internetsivusto: <http://www.cnpadc.it>

Cassa Nazionale Previdenza ed Assistenza ragionieri e periti commerciali

Via Pinciana, 35
00198 Roma

Internetsivusto: <http://www.cassaragionieri.it>

Cassa Nazionale Notariato

Via Flaminia, 160

00196 Roma

Internetsivusto: <http://www.cassanotariato.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza a favore dei biologi (ENPAB)

Via di Porta Lavernale, 12

00153 Roma

Internetsivusto: <http://www.enpab.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza per gli psicologi (ENPAP)

Via Andrea Cesalpino, 1

00161 Roma

Internetsivusto: <http://www.enpap.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza dei periti industriali (EPPI)

Piazza della Croce Rossa, 3

00161 Roma

Internetsivusto: <http://www.eppi.it>

**Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza degli agronomi e forestali, degli
attuari, dei chimici e dei geologi (EPAP)**

Via Vicenza, 7

00185 Roma

Internetsivusto: <http://www.epap.it>

**Ente Nazionale di Assistenza per gli agenti e rappresentanti di commercio
(ENASARCO)**

Via Antoniotto Usodimare, 53

00154 Roma

Internetsivusto: <http://www.enasarco.it>

Fondo Nazionale Previdenza per gli agenti doganali (FASC)

Via T. Gulli, 39

20147 MILANO

Internetsivusto: <http://www.fasc.it>

**Ente Nazionale Previdenza per gli addetti e gli impiegati in agricoltura
(ENPAIA)**

Viale Beethoven, 48

00144 Roma

Internetsivusto: <http://www.enpaia.it>